

ΣΤΗΝ «ΕΝΤΑΤΙΚΗ» ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Γ. Διαλεγμένος, *Η νύχτα της κουκουβάγιας* Θέατρο της οδού Κυκλάδων

*Του έρωτά μας το βωμό τον γκρέμισαν τα χρόνια (...)
Μα κάτι από το είναι μου επέθανε με σένα.*

Κ. Ουράνης, «Ερώτων θάνατοι», Νοσταλγίες, 1920

Ο υπερθετικός είναι η πιο εύκολη και η πιο άκομψη, σχεδόν μπανάλ, εφεύρεση της γλώσσας. Εκάς ο βέβηλος! Δεν αρμόζει λοιπόν τέτοιου είδους βαθμολογική κονκάρδα σε μια απaráμιλλη παράσταση όπως η φετινή του Λ. Βογιατζή και του επιτελείου του στο Θέατρο της οδού Κυκλάδων. Η επιβράβευση που της αρμόζει –και συνεπώς η έμπρακτη τεκμηρίωση του υπερθετικού εγκωμίου– είναι η παρακολούθησή της. Με τούτο το σακάτικο κειμενάκι, σαν Έκτορας πίσω από Αχιλλείς και ιδίως χωρίς τις ζώσες πνοές της «Νέας Σκηνης», πώς να σας μεταφέρω τη σπάνια αίσθηση; Πάντα πίστευα –σιγά τη σοφία!– ότι η κριτική διευκολύνεται στα χωλαίνοντα ενώ αποστομώνεται στα αρτιμελή και στα προικισμένα. Έχει χρεία άλλων μαρτύρων το κάλλος πέραν του εαυτού του; Ή, πολλώ μάλλον, μπορεί το κάλλος, παρά τις φιλοτιμίες της Αισθητικής, να οριστεί και να περιορισθεί, όπως έλεγε κι ο Ουάιλντ; Δοκησίσοφη ματαιοπονία.

Αμήχανος πρόλογος ο ανωτέρω, που έχει αποδέκτη την τελειοθηρική παράσταση του έργου *Η νύχτα της κουκουβάγιας* του Γ. Διαλεγμένου.

Η ενδιαφέρουσα σύλληψη μάς εισάγει σ' ένα οστεοφυλάκιο νεκροταφείου όπου ο εκεί παρήλικας δημοτικός υπάλληλος, έπειτα

από μια έντονη τηλεφωνική συνομιλία παθαίνει καρδιακή προσβολή (α' μέρος). Ενώ περνά τις τελευταίες του ώρες μεταφερμένος στην «εντατική» και προτού ξεφυχήσει, παρακολουθούμε μια μακρά αναδρομή αναφερόμενη στο οικογενειακό του περιβάλλον κατά τη διάρκεια της μεταξικής δικτατορίας. Ειδικότερα, επικεντρωνόμαστε σε μια παλιά σχέση μοιχείας του μελλοθανάτου μας, της οποίας τα θυελλώδη στάδια εκείνος αναπολεί (β' μέρος). Στο γ' μέρος η συγγραφική τόλμη φέρνει σε μεταθανάτια συνάντηση και οιονειύ σύγκρουση τους δύο εραστές κι ανάμεσά τους το κρίσιμο όσο και εκκρεμές ηθικό ερώτημα: γιατί εκείνος να την προδώσει εν ζωή, γιατί να αρνηθεί μικρόψυχα τη μεταξύ τους σχέση προς διάσωση των προσχημάτων και των συμβάσεων;

Περίπου αυτός είναι ο εξωτερικός καμβάς του νέου έργου του Γ. Διαλεγμένου, ενός έργου με κυνικά εφελτήρια που σκοπεύουν σε μεταφυσικούς στόχους μια και, όσο κι αν «απομαγνητοφώνησε», ο Διαλεγμένος ουσιαστικά ποτέ δεν έθυσσε στον σκέτο, αμετουσίωτο νατουραλισμό. Η διαχείριση του υλικού μοιάζει να ευτυχεί περισσότερο στο μακάβριο χιουμοριστικό πρώτο και στο ακροτελεύτιο μέρος: εκμεταλλευόμενος με σαρκασμό και με κρυμμένη απόγνωση περί τα ανθρώπινα τις ακραίες στιγμές της θνητότητας, ο συγγραφέας οργανώνει για το θεατή καταστάσεις μεταίχμιακές ώστε, ψυχολογικά «αιχμάλωτον», να τον οδηγήσει ενώπιον των μεγίστων. Δεν ξέρω βέβαια αν όλα όσα, συχνά τερπνά και σκληρά, λέγονται, έχουν πάντα οργανική θέση μέσα στο έργο και στην ανέλιξή του. Κι ακόμα αν ο συγγραφέας, γοητευμένος από τις μεσοπολεμικές νεκραναστάσεις ενός ιδιωματικού λόγου αφήνει το β' μέρος να δημιουργεί ζητήματα σχετικής ασυμμετρίας σε σύγκριση με το σύνολο. Εκείνο που κατορθώνει είναι να εμφανιστεί θεματικά ανανεωμένος και να καταθέσει ένα έργο τουλάχιστον ασυνήθιστο, νοσταλγικά ανακλητικό μιας καθημερινότητας του άλλοτε, ενός μείζονος κώδικα ερωτικής τιμής και ενός ιλαροτραγικού κλίματος.

Το έργο αυτό, μόνον ένας βιρτουόζος σκηνοθέτης θα ήταν σε θέση να το γεμίσει «με μουσικές εξάισιες, με φωνές» και να το παραδώσει στην υποδοχή ενός συνταρακτικού κλασιγέλωτος! Και αυτός ο σκηνοθέτης, όπως προείπα, είναι ο μανικός Βογιατζής (είναι παράλληλα κι ένας ηθοποιός ευφυής αλλά ιδιότυπος και λοξά «ειδικός», εδώ ως ρόλος γεμάτος ηθική απαξία και πικρό χιούμορ, πά-

ντα αφοσιωμένος στους ατομικούς του ρυθμούς που συχνά συνδιαλέγονται και επηρεάζουν την υποκριτική των *ad hoc* συμπαικτών του). Η τωρινή παράσταση του Βογιατζή στο κάθε φορά μαγικά μεγεθυνόμενο σπίτι του Πινόκιο της οδού Κυκλάδων είναι το ρεσιτάλ της εν ακριβεία κυλιόμενης αίσθησης, του απροσδιόριστου σύμπαντος, της υπερασχημένης λεπτομέρειας, της διεισδυτικής ψυχογραφικής ιχνογράφησης και της συνδυασμένης αιχμηρότητας των παράλληλων συμπεριφορών που, ακόμα και στην ηθογραφική επίφαση του β' μέρους, διατηρούν τις αποστάσεις τους από κάθε είδους γραφικότητα.

Ο σκηνοθέτης πετυχαίνει να καθηλώσει το θεατή του σε μια αβαρή, ατμώδη στρατόσφαιρα, σ' ένα ρευστό μεταξύ ζωής και θανάτου και έτσι να προσπορίσει στο κείμενο πολλαπλασιαστικές διαστάσεις με εκθέτη το όνειρο.

Είναι εντυπωσιακός ο τρόπος με τον οποίο, τόσο τα υποδειγματικά κοστούμια εποχής, όσο και οι οβιδιακές μεταμορφώσεις σκηνικού του αξιοθαύμαστου Γ. Πάτσα, παρασύρουν το βλέμμα σ' ένα βασίλειο ανέαα εύρυθμης ακαταστασίας που παραπέμπει βέβαια στην αλληλοδιαπίδυση των χρόνων και των περιστάσεων. Το υπέροχα ζαλιστικό, μεθυστικό τούτο άρωμα αρκετά οφείλει στον... βυσσοδόμο φωτιστή Α. Παυλόπουλο ιδίως όταν «κρύπτει φιλεί», στον εμπνευστή της άηχης έρπυσης των σωμάτων Δ. Παπαϊωάννου και στις αρμόδιες μουσικές συνοδείες των Ν. Κυπουργού-Δ. Ιατρόπουλου που ξεκινούν από υποβλητικούς, απειλητικούς ή ανοιχτά εξόδιους ήχους και καταλήγουν στην πασίγνωστη μεσοπολεμική και χιλιοτραγουδισμένη «Marinella» του Βενσάν Σκοτό με τη βελούδινη φωνή του θρυλικού Τίνο Ρότσι στο φόντο.

Τι μας νοιάζει πόσους μήνες πρόβα κάνει η «Νέα Σκηνή» κι αν είναι, λέει, κομματάκι τζώρας ο καπετάνιος... Αυτά ας τα βρούνε οι συνεργάτες μεταξύ τους κι οι συνδικαλισμοί μεταξύ τους. Το θεατή τον ενδιαφέρει ότι όλοι, μα όλοι οι ρόλοι, ακόμα και οι εκ συστάσεως περισσότερο επικουρικοί (Γ. Γεννατάς, Α. Βλουτής, Ι. Τσιριγκούλη) υποβαστάζουν ηρωικά τους πυλώνες της τελειότητας. Περαιτέρω: Η Ρ. Σχίζα (μητέρα) φτάνει με αποφασιστική απλότητα στη ρίζα της ύπαρξης εν κενώ, αποδεχόμενη και παρηγορούσα την τελευταία του ετοιμοθάνατου βλαστού της. Η Μ. Σκουλά, νέα ήδη επισημασμένη στον αστερισμό του ρωμαλέου ταλέντου, ορθώνει με αλη-

θινό, εκ βαθέων κραδασμό την παραληρηματική μοιχαλίδα χωρίς κενά. Η γενικά πολύτιμη Ε. Κοκκίδου αναπλάθει ολόκληρη εποχή, τον «ανίατο μεσοπόλεμο» του Λεοντάρη. Η Δ. Γκάτζιου παντρεύει την οικόσιτη μέριμνα, το αμίλητο παράπονο και την αξιοπρεπή εγκαρτέρηση της υπηρέτριας σε μια πλήρη, αντιπροσωπευτική φιγούρα που δεν της λείπει το δραματικό ισοδύναμο. Ο Γ. Νταλιάνης, ηθοποιός που αποδεδειγμένα εδώ και χρόνια δεν φοβάται τις ετερόκλητες περιοχές που δραματολογίου, βιώνει με σοφή κλιμάκωση τη ζηλοτυπία στον έντονο διαπληκτισμό του ως απατηθείς σύζυγος με τον μοιχό εξάδελφο. Τέλος, ο Ν. Χατζόπουλος στην καλύτερή του ώρα: «γεμίζει» το β' μέρος με τα ρητορικά φληναφήματα τού σχεδόν υστερικού θείου κατά ιδιοφυή τρόπο.

Όπως άρχισα: Ο υπερθετικός είναι η πιο εύκολη και η πιο άκομψη εφεύρεση της γλώσσας. Κρημνοβατώντας πλάι του, ας τον αποφύγω την τελευταία στιγμή...

Η Καθημερινή, 28-6-1998